Foto: Marianne Haraldsen

Årsmelding 2009

NSG
Norsk Sau og Geit

Akershus Sau og Geit

Styret 2009 - 2010

Helge Olaf Aas, leder,
Aas Nordre, 2080 Eidsvoll
Tlf: 63 96 03 38
Mobil: 918 19 067
olaf-aa@online.no

Mina S. Sjuve, nestleder,
2093 Feiring
Mobil: 482 05 984
mina.sjuve@hotmail.com

Anne Grete Stabekk, kasserer, Nortura,
1798 Aremark
Tlf. 69 19 84 50
Mobil: 902 01 429
anne-grete.stabekk@nortura.no

Magnar Haraldsen, sekretær,
Bevervegen 39, 2030 Nannestad

Mobil: 900 68 990
maghar@online.no

Kjetil Fagerlund, styremedlem,
Erikstellet, 2090 Hurdal
Tlf: 63 98 90 07
Mobil: 911 25 257
kjetfag@online.no

Sissel Modin, styremedlem,
Ellingsrudkleiva 7, 1400 Ski

Mobil: 907 93 399
sissel.modin@kjellmann.no

Repr. i regionsutvalget for avl:
Stein Øyvind Bentstuen,
Elstad, 2080 Eidsvoll
Mobil: 975 92 748
mariwben@online.no

Gjeterhundnemnda:
Jan Geir Marring, Melnesvn 119,
1910 Enebakkneset
Tlf. 63 88 53 33
Mobil: 922 92 011
geir@oslo-hundeskole.no

Varamedlemmer:
1. vara: Asle Varnås, Aurskog-Høland
2. vara: Kristian Bakke, Asker & Bærum
3. vara: Line Staurset, Hurdal

Lederen har ordet

Helge Olaf Aas

Akershus Sau og Geit kan se tilbake på et år med god aktivitet. Medlemmene stilte opp om både klippekurs og slaktekurs. Når det gjelder klippekurs håper vi å ha et til høsten også. «Radiobjelleprosjektet» har vært et viktig satsingsområde for styret i flere år. Styret har på følelsen av at prosjektet nå går inn i en avgjørende fase hva angår drift. Håpet må være at vi får i gang flere som vil ta i bruk radiobjeller. Fra Fylkesmannen er det gitt signaler om at det kan søkes om midler til konfliktdempende tiltak for anskaffelse av radiobjeller. Senderne vil være det viktigste redskapet til effektivt ettersyn vi kan bruke i dagens moderne sauehold, jo flere som tar det i bruk vil føre til at prisen går ned.

Slaktesesongen 2009 ga mange fine lam. At det ikke kom inn nok lam tidlig i sesongen skyldes nok at en høgere pris gjorde det lønnsomt å ha lamma litt hjemme for å øke vekta. Puljetillegget hos slakteriene gjør også at det lønner seg å levere flere lam samtidig. Dette er en ting næringa og slakteriene må kunne se på sammen. Det er ikke ønskelig for noen at dyr slakta seint kommer på fryselager.

Tap til rovdyr er en konstant trussel mot beiting på utmark. I 2009 fikk østre delen av Eidsvoll besøk av den ikke ukjente «Galvintispa» som herja på grensa mot Hedmark. Det blir spennende å følge med på om det er vilje til å gjennomføre den flyttinga som miljøvernministeren har lovet. Hvis ikke dette skjer er jeg redd vi kan få en urolig sommer. Fylkesstyret vil holde kontakt med berørte lokallag i Hedmark for nødvendige tiltak. Da det viste seg at «Galvintispa» ikke var den eneste ulven i området ble det gitt fellingstillatelse på én ulv, uten at dette ga ønsket resultat. Ulven prøvde å komme seg vestover i sommer som var, så alle beitebrukere må være oppmerksomme og alle lokallaga bør ha beredskapsplaner.

Som en konsekvens av at fylkesstyret tar rovdyr på alvor var tre fra styret med på et fellesmøte med Sør og Nord Trøndelag, Møre og Romsdal, Buskerud, Hedmark og Oppland der vi lærte mye om hvordan fylker som har mer rovdyr enn Akershus opererer. Landbruksministeren var invitert til møtet. Hadde det vært han som hadde bestemt aleine ville nok vår situasjon vært enklere.

Kåringa ser styret på som en viktig del av sauenæringa. Det er viktig å ha fokus på smittevern for å kunne gjennomføre den så sikkert som mulig. Noen tiltak er gjort, men vi kan sikkert bli flinkere. I fylker med restriksjoner er det gjennomført gardskåringer, men dette faller dyrere og vi mister kontakten med hverandre. Fylkesstyret vil jobbe for fortsatt kåring som den er.

Akershus Sau og Geit vil fortsatt jobbe for å flytte telledatoen for sau. På representantskapsmøtet i oktober fikk vi med flere fylkeslag på dette. Vi håper dette kan gi resultater.

I tillegg til årsmøte er leder- og sekretærmøte et viktig fora for å utveksle kontakt mellom laga der vi kan drøfte saker som laga brenner for. Det er viktig å stå samlet i et lite fylke som Akershus. Fylkesstyret stiller gjerne opp der det trengs, eller hvis er noe dere vil drøfte.

Til slutt vil jeg få takke for et godt år i styret. Alle i styret jobber godt sammen for sauenæringa i Akershus. Vil også takke lokallaga som stiller opp der det trengs, som for eksempel dugnad til kåringa.

Helge Olaf Aas, leder

Styrets arbeid

Styret for Akershus Sau og Geit (ASG) har i perioden avholdt 7 styremøter og behandlet 36 saker. Fylkeslaget har per i dag 205 medlemmer.

Asker & Bærum:	20
Eidsvoll	34
Feiring	34
Hurdal	26
Nannestad	27
Gjerdrum	16
Søndre Akershus	26
Aurskog-Høland	22

Årsmøte

Årsmøtet 2009 ble avholdt hos Furuseth Slakteri 10. mars 2009. Tema var elektroniske øremerker. Marit Lystad fra Animalia fortalte om mulighetene og fordelene disse gir for produsenter og slakterier.
Brita Skallerud, leder for Akershus Bondelag, informerte om forberedelsene til jordbruksforhandlingene.

Leder- og sekretær samling

I april 2009 ble et avholdt leder– og sekretærsamling hos Felleskjøpet på Kløfta. Kurs i dyrevelferd, jordbruksforhandlinger, avlssatsing på spæl og kåring var blant temaene.
Jonny Storbråten fra landbruksavdelingen hos fylkesmannen i Oslo og Akershus deltok.

Fra leder og sekretærsamlingen på Kløfta

«Radiobjeller»

Laget har fortsatt samarbeidet med Oslo Akershus bonde– og småbrukarlag, Akershus Bondelag og Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA) i videre utprøving av «radiobjeller». Det er også søkt om midler for kommende sesong.

Kåring

Kåringa ble avholdt på Nannestad Hestesportssenter 3. oktober. 60 lam fra Værring 12 og 34 fra bruksbesetninger ble kåret. Værlammet med høyeste poengsum er avlet opp hos Marianne Aas og Arne Ruud i Nannestad. Anne-Grete Stabekk, ASGs kasserer fra Nortura, sto som vanlig for PC-kåringa.

Jonny Storbråten (t.v.) og Ken Lunn var eksteriørdommere.

Representasjon og arrangementer

Mina S. Sjuve har deltatt på fotråtemøte på Ås i april. Hun hadde også ansvar for gjennomføring av klippekurset 9.– 11. oktober 2009. Kurset ble avholdt hos Furuseth slakteri på Dal og hos Laila og Helge Aas i Eidsvoll. Aas stilte også egne lam til disposisjon for kurset. Kursleder var Caroline Nicol. Det var seks deltakere.
Kjetil Fagerlund og Mina Sjuve har hatt ansvaret for Skottlandturen i juni 2010. Det viste seg å være et populært tiltak. 27 deltakere har meldt seg på.
ASG arrangerte slaktekurs hos Furuseth slakteri 14. mars 2009.
Helge Aas har deltatt på NSGs representantskapsmøte i oktober og på Landsmøtet 25. - 26. mars. Der deltok også Kjetil Fagerlund. Helge, Mina og Kjetil deltok på rovdyrmøtet i Stjørdal den 7. - 8. august. Helge møtte også på ledermøte med Akers-

Interesserte og lærevillige saueklippere følger instruksjonene fra den noe mer erfarne Caroline Nicol.

hus og Vestfold bondelag og har avholdt «kjøkkenbordsmøte» angående den nye dyrevernloven med styremedlemmer fra Akershus bondelag. Han representerte også ASG i et møte med Akershus bondelag før jordbruksforhandlingene.

Helge deltok også da Rovviltnemndas medlemmer Svenn Erik Kristiansen (Frp), Aase B. Rennesund (SV), Eirik Milde (H) og Inge H. Solli (V) (bildet) ble med på slipp av sauer fra Rosa og Magnar Haraldsen i Romeriksåsen blant annet for å se «radiobjeller» i praksis. Fra landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus deltok Jonny Storbråten og Trond Løfsgaard, og fra miljøavdelingen møtte Asle Stokkereit. Fra Nannestad sankelag deltok Arne Ruud og fra Akershus Bondelag Halvor Sjuve. Også «testpiloter» av elektronisk sporingsutstyr fra Lier deltok.

Sissel Modin har vært styrets representant i Gjeterhundnemnda hvor hun også har vært kasserer og sekretær. Hun deltok også på arrangementet «Sau og skau» i Feiring i september hvor hun viste bruk av gjeterhund. Magnar Haraldsen deltok på evalueringsmøtet for «Beiteprosjektet» den 16. desember. Representant i Regionsutvalget for avl har vært Stein Bentstuen.

Laget har sponset seminkostnader til spæl med midler fra tidligere værring 11.

Regnskapssammendrag 2009

Regnskap pr. 31.12.2009

Driftsregnskap

Innteketer	
Kontingenter	35 880,00
Klippekurs	17 935,70
Kåringsavgifter	11 300,00
Tilskudd	9 300,00
Renter	2 736,07
Sum Inntekter	77 151,77
Kostnader	
Porto, kopiering	4 854,90
Kåring	9 575,25
Gebyr bank	20,00
Styrehonorar	8 000,00
Kjøre- møtegodtgjørelse	15 951,50
Klippekurs	14 701,00
Gaver, blomster, møter	15 533,25
Sum kostnader	68 635,90
Overskudd	8 515,87

Statussammendrag

Låneinnskudd bank	67 078,45
Avlskonto bank	51 380,88
Brukskonto bank	95 151,17
	213 610,50
Gjeld 31.12.2009	
Skottlandstur	-65 000,00
Egenkapital 31.12.2009	148 610,50
Egenkapital 01.01.2009	140 094,63
Overskudd	8 515,87

Drifstregnskap "Spæl"

Avlstilskudd	11 810,00
Gebyr	4,00
Rente inntekter	-78,66
"Underskudd"	11 735,34
Overført til bank fra ring 11	46 055,96
Utg. saldo bank 31.12.2009	34 320,62
"Underskudd"	11 735,34

Årsregnskap 2009

Dato	Tekst	Bila	Låneinnskudd		Sp.bank	avl	Sp.bank	Drift	Sp.bank	Spæl		Møter	Porto/rekvisita			Diverse	Kåring	avl	Kontigenter/tilsk	
			Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debit	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debit	Kredit	Debet	Kredit
	Saldo		64 631,45		44 778,04		30 685,14		0,00											
14.01.09	Kontoflyt fra gammel konto avsluttet	1					70,70									70,70				
19.01.09	Overførsel fra Spælringen	2							46 055,96											46 055,96
25.01.09	Julebuffe	3						2 642,50			2 642,50									
25.01.09	Spæltilskudd	4								3 744,00									3 744,00	
03.02.09	1/2 Fotråtemøte	5				3 388,75					3 388,75									
17.02.09	PC kårigsavgift 2008	6				1 800,00											1 800,00			
18.02.09	Avlstiskudd NSG	7			3 500,00															3 500,00
25.02.09	Spæltilskudd	8								5 325,00									5 325,00	
25.02.09	Spæltilskudd	9								2 125,00									2 125,00	
02.03.09	Porto	10						1 173,77					1 173,77							
22.04.09	Sekretærgodgj. og annen godtgj.	11						11 417,00							11 417,00					
22.04.09	Kopiering	12						1 331,50					1 331,50							
22.04.09	Spæltilskudd	13								616,00									616,00	
05.05.09	Leie av møtelokale	14						1 250,00			1 250,00									
20.07.09	Refusjon av medlemskontingent	15					35 080,00													35 080,00
17.08.09	Ledergodtgj. og annen godtgj.	16						7 000,00							7 000,00					
17.08.09	Kjøregodtgj. og annet utlegg styrem.	17						5 534,50							5 534,50					
30.09.09	Klippekurs	18					6 000,00									6 000,00				
05.10.09	Leie av kåringsområde	19				3 000,00											3 000,00			
05.10.09	Porto kåringinvitasjon	20				1 174,63							1 174,63							
30.11.09	Kåringavgifter 2009	21			11 300,00													11 300,00		
07.10.09	Kåringsmerker	22				738,00											738,00			
16.10.09	Kåringsdommer	23				1 593,00											1 593,00			
09.11.09	Klippekurs	24						13 882,50							13 882,50					
18.12.08	Servering klippekurs	25						818,50							818,50					
18.11.09	Tilskudd klippekurs	26					11 865,00													11 865,00
29.08.09	Deltagelse rovviltkonferanse	27						4 212,00			4 212,00									
04.10.09	Div utlegg rovvilkonferanse og gaver	28						4 040,00			4 040,00									
30.11.09	Deltageravgift Skottlandstur	29					110 000,00									110 000,00				
08.12.09	Porto	30						1 175,00					1 175,00							
08.12.09	Depositum Skotlandstur	31						45 000,00							45 000,00					
09.12.09	PC kårigsavgift 2009	32				1 706,25											1 706,25			
30.12.09	Refusjon av medlemskontingent	33					800,00													800,00
30.12.09	Avlstiskudd NSG	34			5 000,00															5 000,00
31.12.09	Renter driftskonto 2009	35					140,60									140,60				
31.12.09	Renter spælskonto 2009	36							78,66							78,66				
31.12.09	Renter avlskonto 2009	37			210,47											210,47				
31.12.09	Bankgebyrer	38								4,00					4,00					
31.12.09	Bankgebyrer	39						13,00							13,00					
31.12,.09	Bankgebyrer	40				7,00									7,00					
31.12.09	Renter Nortura	41	2 447,00													2 447,00				
	Sum		2 447,00		20 014,12	13 400,63	163 967,24	99 490,27	46 134,82	11 810,00	15 533,25	0,00	4 854,90	0,00	83 676,50	118 947,43	8 837,25	11 300,00	11 810,00	102 300,96
	Saldo 31.12.2009		67 078,45			51 380,88		95 151,17		34 320,62										

Resultater fra beitesesongen 2009 - FMOA

Erstatning for sau tapt til rovvilt 2009

I 2009 ble det i Akershus totalt erstattet 51 søyer og 220 lam
Totalt erstatningsbeløp ble på 572 389 kroner.

Tapet fordeler seg som følger:

Bjørn:	1 sau	
Jerv:		5 lam
Ulv:	3 sau	26 lam
Gaupe:	47 sau	189 lam

Tall fra Akershus er totalt (sau og lam er under ett)

	Sau slup-pet	Sau tapt (totalt)	Sau søkt erstattet	Erstattet
2007	13083	874	556	369
2008	13644	790	455	332
2009	13487	722	393	271

Erstatningssummer var i 2007 kr 661.337,- og i 2008 kr 666.645,-

Oversikt beite/sankelag og antall dyr på beite

Organisert Beitebruk
Rapport T74

Beitefylke

Fylke: AKERSHUS

Lagsnr	Namn	Reg. kommune	Beitekommune	Sau	Lam	Sau+Lam
00990247722	ROSHOLMEN BEITELAG BA	0227 FET	0227 FET	0	0	0
00985813019	AKERSHUS FJELLBEITELAG	0229 ENEBAKK	0229 ENEBAKK	110	155	265
00975626695	GJERDRUM BEITELAG	0234 GJERDRUM	0234 GJERDRUM	0	0	0
00888743782	GJERDRUM SANKELAG	0234 GJERDRUM	0234 GJERDRUM	319	439	758
00986106588	EIDSVOLL SANKELAG BA	0237 EIDSVOLL	0237 EIDSVOLL	919	1576	2495
00985901155	FEIRING BEITELAG	0237 EIDSVOLL	0237 EIDSVOLL	1639	2684	4323
00986198067	VESTSIDEN HAVNEFORENING BA	0237 EIDSVOLL	0237 EIDSVOLL	0	0	0
00986240640	NANNESTAD BEITELAG	0238 NANNESTAD	0238 NANNESTAD	0	0	0
00985901082	NANNESTAD SANKELAG	0238 NANNESTAD	0238 NANNESTAD	910	1561	2471
00886180632	HURDAL BEITELAG	0239 HURDAL	0239 HURDAL	949	1549	2498
Tal for AKERSHUS				**4846**	**7964**	**12810**

RAPPORTERING OM BRUK AV MIDLER TIL FOREBYGGENDE OG KONFLIKTDEMPENDE TILTAK MOT ROVVILTSKADER 2009

Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA) viser til krav om rapportering for bruk av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader (FKT), samt drift av rovviltnemndene, jfr. tildelingsbrev fra DN 04.03.2009, samt supplerende tildelingsbrev 25.06.2009.

FMOA ble innvilget kr 1 625 000 (1 025 000 + 500 000) til FKT og Av FKT midlene ble kr 100 000 overført drift av sekretariatet. Tildeling, budsjett og disponerte midler er vist i tabellene nedenfor og kommentert under de ulike postene.

Tildeling av midler

Region	Forebyggende og konfliktdempende tiltak, kap 1427, post 73	
4	Oslo/Akershus	1 025 000
4	Oslo/Akershus konfld.	500 000
SUM		1 625 000

Forebyggende tiltak

Ramme

Rovviltnemnda vedtok en ramme på kr 1 025 000 til forebyggende tiltak. Det var ikke behov for å ta i bruk øremerkede beredskapsmidler (kr 150 000),-. Det har ikke blitt brukt hele rammen i 2009.

Informasjon om ordningen

Fylkesmannen har informert om ordningen på følgende måte:

- FM's nettsider med gjentatte søknadsfrister.
- Informasjon på leder- og sekretærmøte til Akershus sau og geit

beredskapsmøte i forkant av beitesesongen for beitelag, kommuner og Mattilsynet på Øvre Romerike

I forhold til skadeforebyggende tiltak praktiseres en løpende mulighet til å søke midler så lenge det er penger igjen på budsjettet. Årsaken er tidligere erfaringer for at etterspørselen etter gjerdemidler øker når beitesesongen nærmer seg.
Rovviltnemnda har vedtatt rammer for de ulike tiltakene og sekretariatet har behandlet søknadene etter fullmakt fra rovviltnemnda. Prosjektene er referert i nemndsmøtene. Overføringa av midler mellom de ulike budsjettpostene, må godkjennes av nemnda.

Bruk av midler på forebyggende tiltak mot rovviltskader 2009

Tiltak	Beløp, kr	Tiltak
Tidlig nedsanking (egen standard)	0	
Forsinket slipp på beite	0	
Flytting til annet beite	0	
Gjeting/utvidet tilsyn	57 466	Ekstraordinært tilsyn på utmarksbeite i Enebakk og Eidsvoll
Gjeterhund/vokterhund/vokterdyr (egen standard)	0	
Elektriske gjerder til rovviltsikring (egen standard)	309 000	7 søknader innvilget, 1 trukket (gjennomføres i 2010), 3 avslag
Beiting på inngjerdet areal	0	
Beredskapsareal (egen standard)	0	
Bruk av tekniske tiltak	30 000	Enebakk (kombinasjon med ekstraor-
Andre tiltak	0	
SUM	674 566	

Utfyllende kommentarer
Ekstraordinært tilsyn
Utvidet tilsyn er gjennomført på inngjerdet skogsbeite i Enebakk. Tiltaket er hatt mindre nytte av gaupeprosjektet enn tidligere år grunnet manglende GPS merking. Dermed har det ikke vært mulig å få oversikt over gaupas vandringer inn i beiteområdet. Ekstraordinært tilsyn er gjennomført i de mest skadeutsatte områdene. Tiltaket kan ha hatt tapsreduserende effekt da tapene i år er ytterligere redusert. Tiltaket er kombinert med bruk av sporingsutstyr (se nedenfor).

Elektriske gjerder til rovviltsikring
Fylkesmannen har i løpet av året mottatt 10 gjerdesøknader, 6 er innvilget, 1 er utsatt (til 2010) og 3 er avslått. Alle prosjektene ligger innenfor forvaltningsområdet for ulv med hovedtyngden i Aurskog-Høland kommune. dessuten er det gjennomført tiltak i Frogn. Midlene er som foregående år i hovedsak brukt til dekning av deler av kostnader til rovviltsikring av gjerder for sau på hjemmebeite. To tiltak var rettet mot kjøttfebesetninger. Prioritert område har vært kommunene øst for Glomma og Øyeren samt Follo innenfor forvaltningsområdet for ulv.

Sporing av dyr på utmarksbeite
1) Enebakk
Tilskuddet ble brukt til anskaffelse av sporingsutstyr for beitedyr. Hensikten var å kombinere utstyret med lokalisering av beitedyra og registrering av uro i flokkene kombinert med patruljering. Området har hatt store tap til gaupe de siste årene. Skadebildet har forverret seg noe i forhold til tidligere år, noe en kan tilskrive at det er blitt flere gauper i området. Kombinasjon av sporingsenheter og det forsterkede oppsynet har gjort at en tidligere ble klar over situasjonen og kunne iverksette tidlig sank, noe som utvilsomt har bidratt til å redusere tapet.

2) Øvre Romerike
Sporingsprosjektet på Øvre Romerike er videreført i 2009. Det er investert i nye dyreenheter samtidig som gammelt utstyr er ombygd. Tolv besetninger i fra Eidsvoll, Hurdal og Nannestad har deltatt i prosjektet. Det er testet GPRS-, VHF- og UHF (lammeenheter) enheter.
Hovedkonklusjonen er at de nye enhetene fungerte mye bedre enn de gamle. Elektronisk sporingssystem for beitedyr vil utvilsomt bli et svært viktig hjelpemiddel i framtida, og spesielt i rovdyrutsatte områder. Samtidig vil sporingsmuligheten gi dyreeier mulighet til å effektivisere tilsynet og på den måten oppnå både bedre dyrevelferd og økonomi. Samtidig kan man ved å finne eventuelle døde dyr etter kort tid kunne fastslå tapsårsak. Ved å oppdage døde dyr tidlig kan tiltak settes i gang straks dersom det dreier seg om rovdyrangrep.
Det foreligger egen rapport fra prosjektet. Det er tett samarbeid med Telespor AS for samordning, vurdering av status og videre framdrift. Utstyrsleverandører, forvaltning og brukere er involvert.

Tap av sau
Til tross for en liten nedgang i tapstallene i år har Akershus fortsatt store utfordringer med å finne tiltak som kan føre til ytterligere tapsreduksjon på utmarksbeite nord i Akershus. Økt trykk på skadeforebyggende tiltak, beredskapstiltak og informasjon vil være nødvendig.

Sporingsutstyr for beitedyr
Utviklingen av sporingsutstyr til beitedyr ser vi på som svært viktig. Vi samarbeider nært med Telespor AS og næringen og har stilt beiteområde og beitebrukere til disposisjon for uttesting av radiobjeller i Bærum (Vestmarka), Enebakk og på Øvre Romerike. Selv om årets resultater peker i positiv retning, gjenstår fortsatt viktige utfordringer for at dette utstyret kommer i omløp på utmarksbeite.

Rovdyrbeskyttende gjerder
Akershus har små tap til rovdyr på innmarksbeite. Mange bruk øst for Glomma har beskyttet sauene på innmarksbeite med strømførende gjerder. Tapene til rovdyr har vært minimale i disse områdene. Det ser ut til at gjerdetiltakene har en tapsreduserende effekt. Det er derfor svært viktig å videreføre ordningen med rovviltsikring av gjerder øst for Glomma, men også andre deler av Akershus innenfor forvaltningsområdet for ulv. En viktig oppgave framover vil være økt fokus på kvalitetssikring av gjerdene slik at de fungerer som planlagt.

Prioritering av FKT
Akershus har størst rovvilttrykk med ulv og gaupe øst for Glomma. Dette skaper generelt et høyere konfliktnivå i befolkningen mht livskvalitet, tap av jakthunder til ulv, reduksjon i kvotene for jaktbart hjortevilt mm. Dette er forhold som øker motstanden og misnøyen mot forvaltningen. Alle disse forholdene virker konfliktdrivende i de ulike miljøene og skaper redusert forståelse for måten rovviltforvaltningen gjennomføres på. Mulighetene til å søke midler til FKT tiltak må derfor være romslige for disse kommunene.
For kommunene med husdyr på utmarksbeite er det tydelig hvilket forebyggende tiltak som diskuteres. Sporingsutstyr er det verktøyet og det forebyggende tiltaket beitenæringen har tro på og vil ta i bruk i framtida.

Theodor Bader, rådgiver,
Landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Årsmelding for værring 12 – 2009

Styrets sammensetning året 2009:

Leder: Leif Fredheim
Sekretær: Even Anders Tosterud
Kasserer: Ragnar Hennum
1. Vara: Stein Bentstuen

Styret har i 2009 avholdt 1 styremøte og 2 medlemsmøter og noen telefonmøter. Det har ikke vært forandring i medlemsmassen siste året. Ved årsskiftet er det fortsatt 8 medlemmer med samlet søyeantall på ca 1015. Ringen har de tre siste årene hatt for omsetning under kr. 50.000,- og er derfor blitt slettet i mva-registeret.

Beiter:
Værringen har hatt sommerbeite for 24 værer på Ålborg som tidligere år. 1 vær døde på beitet. Medlemmene har delt på tilsynet ut fra oppsatt vaktliste.

Kåring/Prøveværer
Kåringa ble avholdt på Nannestad Hestesportssenter. Det ble kåret 60 værlam fra ringen. Av om lag 130 stilte værlam fra avlsbesetninger og bruksbesetninger ble 94 kåret. Værringen plukket ut 22 stk til eget bruk. Etter sædtesting var det igjen 18 prøveværer. De 18 prøveværene som er benyttet denne paringssesongen er: 200912028, 200912025, 200912027, 200912007, 200912039, 200912056, 200912006, 200912008, 200912020, 200912023, 200912034, 200912064, 200912026, 200912035, 200912055, 200912022, 200912044, 200912063.
200912020 var ikke befruktningsdyktig og 200912055 døde ved transport i parringssesongen.

Indekser:
Romerike værring kom godt ut av indeksberegninga. Alle prøveværene fra 2008 fikk indeks. Av de 19 risbitene var det 200811546 som kom best ut med 141 i O-indeks. 5 eliteværer ble brukt i ringen denne parringssesongen: 200811543 O-indeks 133, 200811546 O-indeks 141, 200811555 O-indeks 134, 200811562 O-indeks 136, 200811566 O-indeks 133. To værer med høy indeks døde i løpet av vinteren og sommeren: 200811535 O-indeks 139 og 200811547 O-indeks 137.

Utleie:
Værringen har leid ut 5 indeksværer dette året.

Semin:
Elitesøyeprosenten ble i 2009 redusert fra 35% til 30%. Værringene er fortsatt pålagt å inseminere minst fem prosent av ringens søyer. Avlsrådet hadde ikke laget semineliteværliste i år, men anmodet om mest mulig bruk av årets nye seminværer og å spre bruken på flest mulig av dem. Det var laget liste over værer der det ikke vil bli gitt granskingstilskudd til sønnene ved innsett i 2010. Det har også i 2009 vært samarbeid med Feiring Sau og Geit som har hentet ferksæd på Staur hver dag.

Kjøring:
Even Rødsrud har kjørt værer i år også. Det er kjørt åtte turer i alt. Utover det har hvert enkelt medlem sjøl sørget for å få byttet vær når det har vært nødvendig.

Regnskap:
Torhild Rødsrud har ført regnskapet for 2009.

Feiring 28.01.09

Leif Fredheim
leder

Even Anders Tosterud
sekretær

Årsmelding 2009 og planlagte aktiviteter 2010

Styret har bestått av:

Leder:	Jan Geir Marring
Kasserer/sekretær:	Sissel Modin
Styremedlem:	Janna Oulie

2009 har vært et år med betydelig økt aktivitet når det gjelder gjeterhundarbeidet i fylket.

Det har vært avholdt fellestreninger utover høsten på fem ulike steder. Fremmøtet har gjennomgående vært bra, og resultatet fra mer trening ses både i form av bedre arbeidshunder og høyere nivå blant de som konkurrerer. Hoveddelen av treningene foregår likevel utenom og i tillegg til fellestreningene.
Totalt antall starter i konkurranser har økt fra ca 55 til 130 fra 2008 til 2009. Den klart største økningen finner vi blant dem som konkurrerer i klasse 3, og flertallet av disse har også deltatt landsserien. De fleste av hundene brukes også i praktisk arbeid, enten på egen besetning eller for andre. I tillegg til planlagt deltakelse på sanking har vi ved flere anledninger hentet inn sau som har stukket av eller som eierne ikke har klart å hente hjem. Rekrutteringen på begynnernivå har også vært god, selv om vi ønsker oss flere med egen besetning som vil ta i bruk gjeterhund. Dette vil vi arbeide spesielt med i 2010.

Det har vært avholdt hele seks gjeterhundoppvisninger rundt om i fylket. Vi arrangerte dessuten tre stevner i forbindelse med landslagssamling og A-dommersamling, i samarbeid med Østfold Gjeterhundlag. Selve samlingen ble også arrangert av oss, hvor også tre dommere fra Danmark, Sverige og Irland deltok.
I tillegg har vi arrangert fylkesmesterskap, hvor Geir Marring ble fylkesmester for Akershus. Vi fikk i 2009 tre plasser i NM, en økning fra fjorårets to, grunnet gode resultater og stor økning i aktivitetsnivået i fylket. Årets resultater i NM var også på et godt nivå, slik at vi håper å beholde de tre plassene i 2010.

Vi har dessuten holdt foredrag for NSG sentralt, på naturlinje på videregående skole og deltatt i forhandling av avtale mellom NKK og NSG.
Samarbeidet med Østfold Gjeterhundlag om treninger og arrangementer har fungert godt, og fortsetter i 2010 på samme måte.
I 2010 skal det i Østfold/Akershus avholdes gjeterhundstevne 3. og 4. juli, i tillegg til fylkesmesterskapet, som vil bli arrangert 3. oktober.
I mars 2010 er det planlagt instruktørkurs, hvor fem deltakere fra Akershus/Oslo er påmeldt. Disse forventes å bidra aktivt på fellestreninger og lokale kurs. Utgangspunktet for stor aktivitet i 2010 er godt!

Jan Geir Marring
leder

Sissel Modin
sekretær

Regnskap gjeterhundnemnda 2009

Resultatregnskap	2009	Junistevnet	FM
Inntekter startkontingenter juni	16 400	16 400	0
Ikke betalte/ettergitte kontingenter	-3 900	-3 300	-600
gjeterhundkurs i forb. med junistevne	9 500	9 500	0
Tilskudd samling landslag/dommere fra	8 520	8 520	0
Inntekter startkontingenter FM	6 000	0	6 000
andre inntekter	129	129	0
inntekter kiosksalg	460	460	0
Sum driftsinntekter	**37 109**	**31 709**	**5 400**
Utgifter dommere juni	19 984	19 984	0
startavgift til NSG	3 640	2 480	1 160
overført til Østfold, andel junistevnet	3 137	3 137	0
utgifter dommer FM	1 300	0	1 300
innkjøp premier	4 683	0	4 683
beholdning premier	-2 000	0	-2 000
mat funksjonærer/kioskvarer	1 601	1 601	0
Sum driftsutgifter	**32 345**	27 202	5 143
Driftsresultat 2009	**4 764**	**4 507**	**257**

BALANSE pr 31.12.2009	
Innestående bank	3414
Beholdning premier	2 000
Sum eiendeler	**5 414**
Overskudd 2008	650
Overskudd 2009	4 764
Egenkapital 31.12.09	**5414**

Prosjektrapport «Sporing av husdyr på utmarksbeite» Øvre Romerike 2009

Fem av de opprinnelige seks sauebesetningene som deltok i sporingsprosjektet i 2007 og 2008 har deltatt også denne sesongen. Prosjektet er et samarbeid mellom Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Akershus Sau og Geit, Akershus Bondelag og Oslo Akershus Bonde- og Småbrukarlag. Marianne Haraldsen og Magnar Haraldsen har vært kontaktpersoner for prosjektet denne sesongen.

I sommer ble rovviltnemnda for region 4, Oslo, Akershus og Østfold, invitert til utmarksdag med saueslipp i Romeriksåsen for å se og lære mer om radiobjellenes funksjon og nytte. Aktiviteten var et samarbeid mellom Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Akershus Sau og Geit og Nannestad Sau og Geit. Det deltok også representant fra Akershus Bondelag og Gylling, som er produsent av sendere for beitedyr. Også beitebrukere fra Lier, som også tester sporingssystemet, deltok på samlinga for å utveksle erfaringer.

Rovviltnemndas medlemmer Svenn Erik Kristiansen (t.v.), Aase B. Rennesund, Eirik Milde og Inge H. Solli fikk se sporingsenheten i praksis under besøket i Romeriksåsen.

Det har denne sesongen ikke vært avholdt noe kontaktmøte med styringsgruppa da prosjektet har «løpt av seg selv» i større grad enn tidligere pga av at brukerne har opparbeidet seg kompetanse over flere sesonger.

Beitebrukere:

Sau:
Leif Fredheim, Feiring
Even Anders Tosterud, Feiring
Frank Svendby, Feiring
Tore Bundli, Hurdal
Rosa Haraldsen, Nannestad

Storfe:
Jan Anders Dahl, Nannestad
Ola Morud, Nannestad
Jostein Tærud, Nannestad
Thor K. Engelstad, Nannestad
Georg Molvig, Gjerdrum
Lars Tvedt, Gjerdrum
Eivind Løken, Gjerdrum

Antall enheter testet:

GPRS:	195 stk (155 på søyer, 40 på storfe)
UHF:	86 stk (lam)
VHF:	23 stk (søyer)

Styringsgruppe:
Halvor Sjuve (leder), *Akershus bondelag*
Kjetil Fagerlund, *Akershus Sau og Geit*
Helge Olaf Aas, *Akershus Sau og Geit*
Jonny Storbråten, *Fylkesmannen i Oslo og Akershus (permisjon fra FMOA fra 01.08.09)*

GSM (GPRS) – enhetene
GSM-enhetene har alle vært i «ny innpakning», og det ble for sesongen 2009 kjøpt 48 stk av aller nyeste type. Det ble også denne sesongen benyttet flere typer klaver. Både Moen Bjøllefabrikk og Os Husdyrmerkefabrikk har utviklet vekter som kan settes på sammen med bjella for å oppnå god nok motvekt til senderen for at ikke klaven skal skli rundt slik at senderen kommer under halsen.
Problemet med fuktighet i senderne ser ut til å være eliminert 100 prosent med det nye designet, og batterikapasiteten virker å være mer enn god nok så lenge det ikke er feil på batteriene. De aller fleste har benyttet en sendefrekvens på hver 6. time gjennom beitesesongen.
Det har denne sesongen vært mange såkalte «død-varslinger» - det vil si at det sendes en alarm (SMS/E-post) for at dyret ikke har beveget seg i løpet av de tre siste timene. Dette har vist seg i de aller fleste tilfellene å være feil. Årsaken i noen tilfeller kan være at dyret faktisk har ligget i ro i tre timer. Ved henvendelse til Telespor fikk vi opplyst at det jobbes med å rette opp denne feilen.
Mobildekningen er et problem enkelte steder, og dette er trolig den største mangelen ved systemet slik det er i dag for å kunne utnytte hjelpemiddelet maksimalt over hele landet.

Pr 1. september virket totalt sett mellom 80 og 85 prosent av GPRS senderne på Øvre Romerike. Det er til dels store variasjoner besetningene i mellom, uvisst av hvilken årsak (fra ca 30 prosent til ca.10 prosent som stanset). Forutsatt at ikke årsaken i noen tilfeller er brukerfeil - eksempelvis for liten motvekt slik at senderen blir sittende på siden/under halsen mer eller mindre under beitesesongen - er 15 til 20 prosent med feil en for høy andel.

Imidlertid virket en god del flere i august enn i september. Årsaken til at disse har stanset kan man trolig finne ut på «service», og én årsak kan selvsagt være feil på batteriene.
Fra Telenor opplyses det at enkelte sendere i områder med dårlig mobildekning har hatt en tendens til å slutte å sende, men begynner å sende igjen når de restartes. Dette jobbes det med å rette opp. Dette kan være årsaken i området hvor den største feilprosenten var.

SISTE: Rapporten for Verran radiobjellelag viser at den nyeste serien GPRS-enheter (50.000-serien) hadde en feilprosent på kun 4,5 siste sesong.

UHF-enheter for lam
De nye UHF-enhetene for lam viste seg å fungere bedre enn første generasjon rent teknisk. Også denne varianten kommunisererer via søyenes sendere. Dessverre ble selve klaven utviklet for sent slik at den ikke ble testet nok på forhånd. Det har vist seg at mange av lamma har mistet senderne sine pga av at klauvbåndet har vært for dårlig.
Det ble kjøpt inn 100 stk til denne sesongen, men ikke alle ble tatt i bruk pga sen levering av klavebånd.
Pga at det ble mistet såpass mange lammesendere er det ikke mulig å finne tall for hvor mange som fungerte ved sesongens slutt.

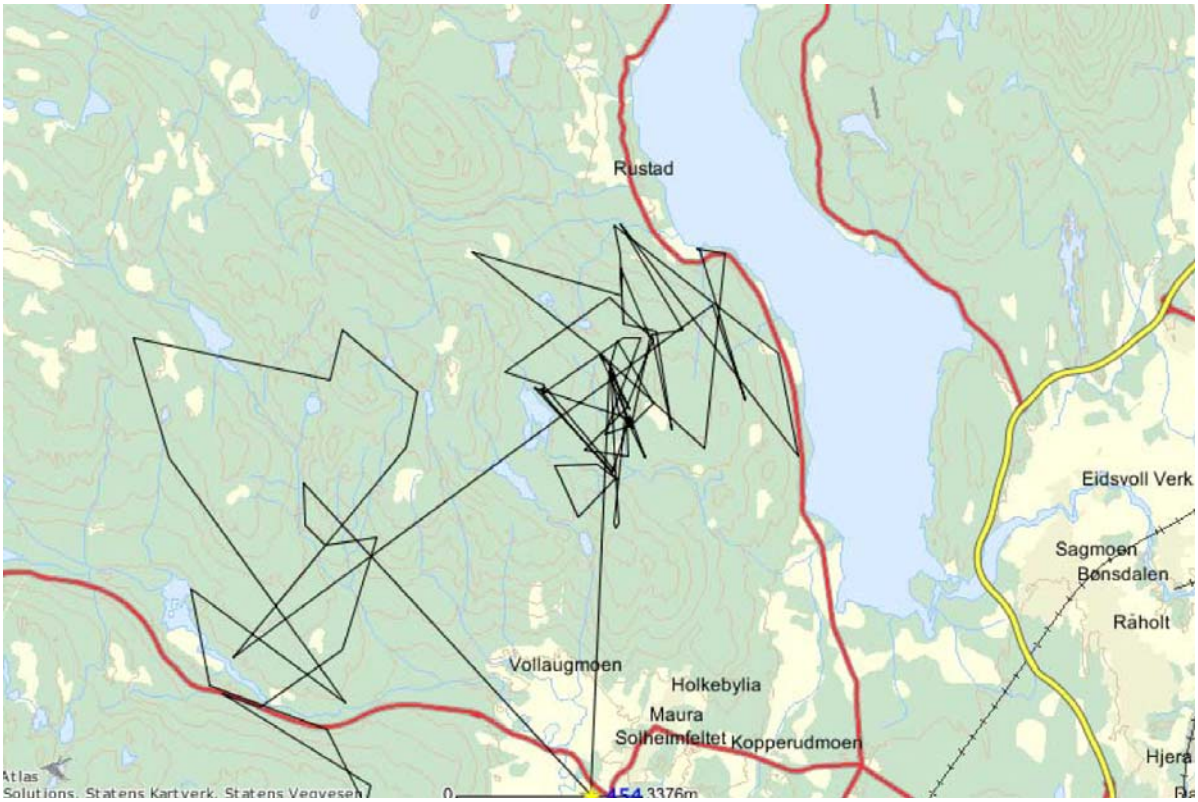

Eks. på bevegelser for storfe beitesesongen 2009

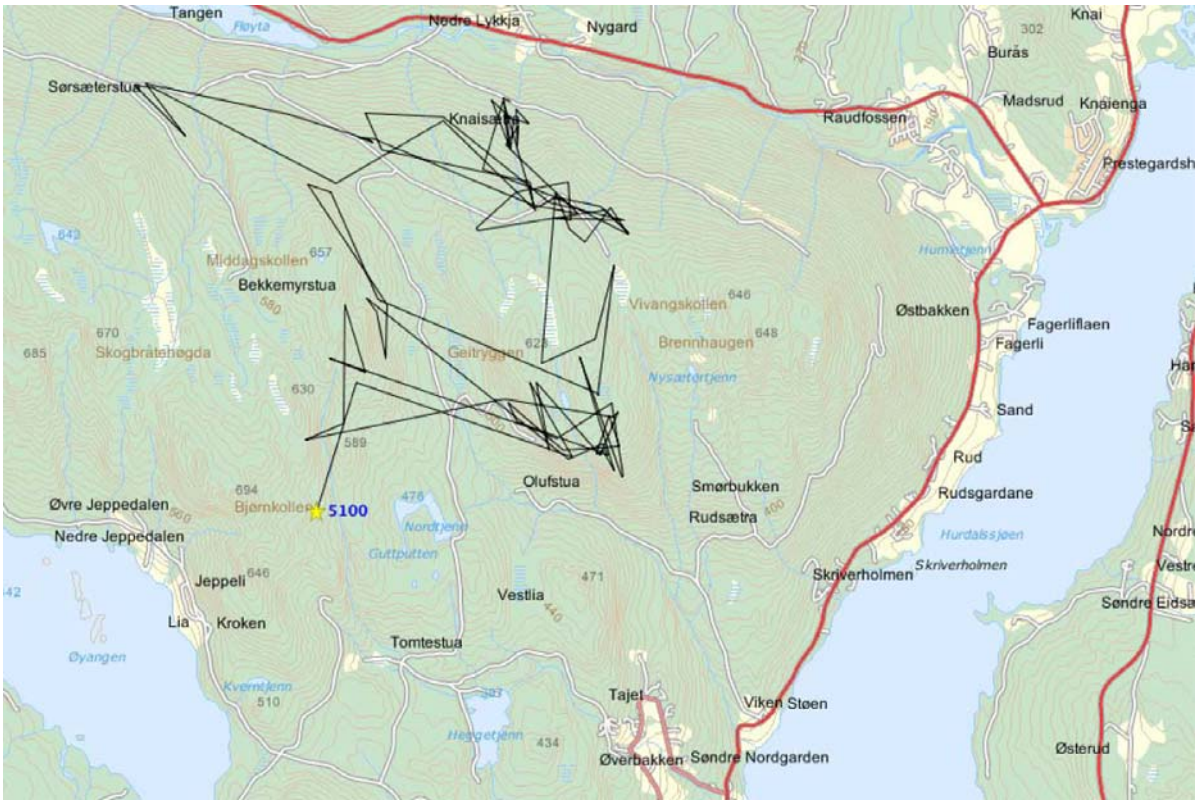

Eks. på bevegelser for sau beitesesongen 2009

VHF-enheter
Testing av VHF-sendere ble nærmest et «privat» forsøk hos Rosa Haraldsen i Nannestad etter at det ble forsøkt å tette batteriboksen slik at vann ikke skulle komme inn. Dette viste seg heller ikke denne gangen å fungere godt nok, men selve systemet og basestasjonene fungerer godt. I ny «innpakning» har vi tro på denne varianten, noe som vil være et godt alternativ i områder med dårlig mobildekning

Kart
Kartene oppleves fremdeles som litt for lite detaljert.

Konklusjon:
Elektronisk sporingssystem for beitedyr vil utvilsomt bli et svært viktig hjelpemiddel i framtida, og spesielt i rovdyrutsatte områder. Samtidig vil sporingsmuligheten gi dyreeier mulighet til å effektivisere tilsynet og på den måten oppnå både bedre dyrevelferd og økonomi. Samtidig kan man ved å finne eventuelle døde dyr etter kort tid kunne fastslå tapsårsak. Ved å oppdage døde dyr tidlig kan tiltak settes i gang straks dersom det dreier seg om rovdyrangrep.
Prisen er fortsatt for høy (1.630,- + mva per 1. desember) for at salget av enhetene vil ta av i småfenæringa.
Interessen er utvilsomt økende. Det er avgjørende at man får til en pris/økonomisk ordning slik at «alle» kan ta enhetene i bruk. Ved å produsere et stort antall vil selvsagt også prisen gå ned.

Forslag: NSG gjennomfører en undersøkelse blant sine medlemmer hvor det kartlegges hvor mange som er interessert i å skaffe seg elektroniske sporingsenheter og hvor mye man er villig til å betale for hver enhet/leie per år. Det samme må gjøres for storfe.

Rapporten er skrevet av Marianne Haraldsen og Magnar Haraldsen

– Bruk Handlingsplan Rovvilt aktivt

Av Arne Flatebø

NSG tar grep for å rette på den feilslåtte rovviltpolitikken som ikke samsvarer med de vedtak Storting og Regjering har gjort. Handlingsplan Rovvilt har det klare hovedmål at det i framtida skal være mulig med beiting i utmark over hele landet.

I Handlingsplan Rovvilt kommer NSG med konstruktive forslag til tiltak som vil bidra til et lavere konfliktnivå og gjøre det mulig med både beiting i utmark og rovviltartenes overlevelse. Nå vil NSG gjøre den kjent blant politikere og forvaltning, slik at de kan begynne å se etter andre løsninger på den langvarige konflikten.

Styret i NSG nedsatte i juni et utvalg som fikk i oppdrag å utarbeide en HP rovvilt for å dempe konfliktnivået og gjøre det mulig med både beiting i utmark og rovviltartenes overlevelse. Handlingsplanutvalget har gjennomført 2 møter og kommet med gode innspill underveis i prosessen. Handlingsplanen ble godkjent av Representantskapet i NSG 21.-22. oktober.

«For at HP rovvilt skal gi resultater, er det viktig at hele lagsapparatet er pådrivere og tar ansvar for å bedre forholdene for beitenæringen. I planen er det derfor gitt forslag til tiltak som fylkeslag og lokallag kan gjennomføre. Her er det fullt mulig å supplere med egne kreative tiltak»

For NSG sentralt er det Utmarksrådet som har hovedansvar for oppfølging. Det er opprettet en milepelplan som styringsverktøy for rådets arbeid, og det vil bli foretatt månedlige evalueringer av framdriften i arbeidet.

Det er viktig å huske at HP rovvilt ikke er en statisk plan, men et arbeidsverktøy som kan endres etter behov. NSG sentralt mottar gjerne forslag til tiltak som kan styrke arbeidet.

Gaupejakta

Det er per. 14. februar felt ei gaupe i Akershus. En hann på 21 kilo ble felt i Fenstad i Nes. I jaktområde 1, som omfatter kommunene Eidsvoll, Nannestad, Hurdal, Gjerdrum og deler av Nittedal, Asker og Bærum, er det tillatt å felle fire gauper, men maksimalt to hunndyr. Ullensaker og Nes hører inn under jaktområde 2 sammen med hele Østfold og Oslo og de områdene i Akershus som ikke tilhører jaktområde 1. Også i område 2 er det tillatt å felle fire dyr, med maks to hunndyr. Ett dyr er forbeholdt tre Østfold-kommuner. I tillegg holder fylkesmannen i Oslo og Akershus igjen ett dyr til mulig tildeling seinere.

Bildene viser Holyrood Park, yndet turområde i kjernen av Edinburgh. Det er bare å glede seg til en tur her.

Så går turen til Skottland

Det har i lengre tid vært ønsker om en utenlandstur blant medlemmene i Akershus Sau og Geit. Undertegnede ble tildelt ansvaret for planlegging og gjennomføring av turen.

Etter en god dose research fant vi ut at vi ville ta turen til Skottland og hovedstaden Edinburgh. Vi hadde et møte med representanter fra Eidsvoll Sau og Geit som var i Skottland i 2008 og ble enige om å ta kontakt med samme guide som de hadde den gangen. Det ble i tillegg bestemt at turen skulle være i tilknytning til dagene som «The Royal Highland Show» foregår. Vi ønsker å ha et hotell som base med utferder derifra.

Turen vil bli 23.-28. juni 2010. Det var stor interesse når informasjonen ble sendt ut og det ble til slutt 27 stykker som skal på tur.

Veldig bra! Fly og hotell er booket gjennom et reisebyrå. Guiden er informert om at vi kommer og vil hjelpe oss med det praktiske i tillegg til leie av buss og selvfølgelig guiding. I februar 2010 vil vi arrangere et informasjonsmøte for deltagerne slik at alle har muligheten til å bli litt kjent og se ansiktene de skal på tur med. Vi gleder oss stort og håper det blir en opplevelsesrik tur med mye faglig inspirasjon.

Mina S. Sjuve og
Kjetil Fagerlund.